

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

34. De nonnullorum dubiorum resolutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Dico quarto, alijs ab Episcopis non licet percutere per alios sed per se, nisi Abbatibus urgente causa: non autem magistris, & patribus: & si per laicos percutiant, ab excommunicatione non liberantur: nam canon ipsis tantum, non ut per alios id faciant, talem dat facultatem; immo etiam si per clericos percutiant, ut dicit Siluest. ver. excommunicatio. 6. §. 6. ab excommunicatione non sunt immunes.

De nonnullorum dubiorum resolutione.

CAPVT XXXIV.

Nonnulla dubia occurrunt, ex quorum resolutione perfectius ista materia declaratur.

Primum est, an qui mandat percuti clericum, & ante percussorem reuocat mandatum, incidat in sententiam excommunicationis, si mandatarius percutiat?

Ad hoc dico. Primo, si reuocauit mandatum, ita ut reuocatio pertineat ad mandatarium, non incidit in excommunicationem, etiam si mandatarius postea percutiat. Ista est doctrina Glos. cap. mulieres, de sent. excomm. quam Doct. communiter sequuntur. Immo in tali casu, si mandatarius occidat, vel mulier, mandans non incurrit in irregularitatem, ut tenent Innocen. Ioan. de Ana. Panorm. cap. ad audientiam. de homici. ubi dicunt, sufficere ad hoc, etiam virtuale reuocationem, ut si mandans fecit pacem, vel amicitiam, vel contraxit parentelam cum aduersario, sciente mandatario; tunc enim virtualiter reuocat, & si postea mandatarius exequatur mandatum, non propterea fit irregularis mandans, & multo minus contrahit excommunicationem, si percussus sit clericus, vel monachus. De irregularitate autem dicemus inferius.

Dico secundo, quando mandans reuocauit mandatum, sed reuocatio ad mandatarium peruenire non potuit, tunc mandans contrahit excommunicationem, si mandatarius percutiat. Hoc dictum est Angel. excommuni. 5. §. 31. quamuis contrarium teneat Glos. cap. cum quis, de excommuni. in 6. ubi dicit non contrahi excommunicationem in tali casu; sed contrarium est verius, & ratio est: nam quando reuocat mandatum, non est res integra, cum cesserit aliquid iam in detrimentum illius, contra quem est mandatum: nam est status talis, in

quo nocumentum remoueri non potest, & est simile de eo qui emisit bombardam, & antequam globus perueniat ad terminem, eum poenitet, & animum mutat, sed globum reuocare nequit, tamen non ob id ab excommunicatione liberatur.

Dico tertio, quando mandans moritur ante mandati executionem, etiam si postea mandatarius percutiat, non contrahit mandans excommunicationem. Istud est Gloss. cap. mulieres. de sent. excomm. & Angel. excomm. 5. §. 33. Ratio tamen Gloss. non est bona; dicit enim, mandatum cessare morte mandantis; hoc tamen non ita est, nisi quando mortis notitia mandatarii peruenit. Ratio vero Angeli est melior, quia reus de nouo excommunicari non potest. Verum est, quod ille sine poenitentia est mortuus, & mandatum est publicum non debet in loco sacro sepeliri, non propter excommunicationem, sed quia in publico peccato mortuus est. Vide Silu. de comm. 6. §. 5.

Dico quarto. Idem dicendum est de consiliante, quod dicitur est de mandante. Istud dictum est Innoc. Ioan. de Anani. de nor. locis citatis, & Silu. homicidium. 1. §. 11. quamuis Innocentium alij Doct. praedicti sequuntur, dicat plus exigi in consiliante: nam qui dedit consilium non excusatur a censura, si tantum dissuadeat, sed si non est certus illum mutasse propositum, debet admonere illum, contra quem dedit consilium, saltem in generali, ut sibi caueat. Rationem huius differentiae inter consiliarium, & mandantem dedit Bartol. ff. de iniuriis non solum, §. si mandato. inquit: In mandato res agitur mandantis, ob id sufficit, si mandans reuocet, quia ipse tota causa, propter quam effectus erat exequendus. At in consiliario res agitur ipsius, cui est consilium datum, ob id non sufficit suasio contrarij, sed est remouendus ab effectu ille, cui est consilium datum, etiam alia via, qua remoueri potest.

Aliud dubium est, an liceat seculari iudici capere, seu in vincula dextrudere clericum, aut in custodia detinere. Dico non licere, immo incidit in sententiam canonis, ut habetur in cap. nuper de sen. excomm. licet tamen absq; excommunicatione nulla, aut culpa in quatuor casibus.

Primo, quando est traditus curiae seculari, ut habetur cap. de gradatio. de poenis. in. 6.

Secundo, etiam si non esset traditus, si est incorrigibilis ita

ut prius

vt prius sit depositus, & propter incorrigibilitatem excommunicatus, & anathematizatus, si post hæc perseuerat incorrigibilis, secularis iudex potest eum capere, & digna pœna punire absque alia traditione, vt habetur cap. cum non ab homine. de iudi.

Tertiò, quando id sit de mandato Prælati proprii: tunc enim de tali mandato potest capi, etiam si non sit incorrigibilis, sed propter excessum aliquem commissum, vt habetur cap. si clericos. de excom. in 6. & si sit incorrigibilis, & se defendat, aut sit rebellis, quantum defensio, vel rebellio exegerit, potest eum violentia etiam capi, vt habetur cap. vt fama. extra de sent. excom. vbi Panor. notat talem Prælatum, de cuius mandato clericus est capiendus à seculari, debere esse proprium illius clerici, ita vt habeat iurisdictionem in ipsum, & non quamcumque, sed ita vt criminaliter possit procedere contra eum, & nõ fat est iurisdictione ciuilibis.

Quartò propter bonum finem aliquem, nempe ad impediendum crimen, vel ob crimen commissum, quando periculum est de fuga, potest iudex secularis, vel socius clerici ipsum clericum capere, vt suo Prælato presentetur, ita dicit Panor. cap. cum non ab homine. de iudi. & sic dicit etiam familiam potestatis posse clericum noctu inuentum capere, vt crimen aliquod impediatur, & suo Prælato presentetur. immo dicit licere creditori clericum capere fugientem: consentit Siluest. verb. excommuni. 6. §. vltimo. Ratio huius dicti, quam dat Panor. est, quia in his casibus non dicitur manus violenta, & idem dicendum, si detruderetur in carcere ad tutelam ipsius clerici, puta ne ab inimicis eum persequentibus occidatur, quod est verum, etiam si fieret per violentiam secundum Host. vt notat Ancaran. in cap. si clericos. num. 6. de sent. excomm. lib. 6.

Aliud dubium est, an incidat in canonis sententiam clericus, qui ex odio, vel ira seipsum percutit, quando nimirum percussio est mortale peccatum. Communis opinio tenet affirmatiuam partem, esse talem excommunicatum, ita habent Archidia. can. si non liceat. 23. q. 5. Panor. Fely. Ioan. Andr. cap. contingit. 1. extra de sen. excom. Silu. verb. excom. 6. §. 8. Tabien. excom. 5. cap. 1. num. 32. Et cum sit tam communis sententia, non videtur ab ea recedendum. Rationes mouentes hos Doct. sunt duæ.

Prima ex cap. contingit. 1. de senten. excommuni. vbi dicitur,

illum

illum canonem. si quis suadente. non tam in fauorem persone, quam in fauorem ordinis clericalis esse promulgatum & ibidem dicitur, sat esse iniuriosam manum, etiam si non sit violenta. Cum ergo ille clericus se percipiens modo praedictus sit iniuriosus ordini, quo sacratu est, incurrit in censuram.

Secunda ex can. si non licet. 23. q. 3. ubi habetur, plus esse homicidam, qui se occidit, quam qui alium. Ergo a fortiori etiam contrahit censuram.

Aliud dubium est, an incidat in sententiam canonis, qui percipit clericum volentem se exponere percussioni.

Ad hoc respondeo, incidere, ut habetur in cap. contingit. de sent. excomm. Ita caput hoc interpretante communiter sententia Doct. Fely. Panorm. Ioan. Andr. & Glos. cum alijs communiter; textus enim id non dicit expressè. Casus tamen de consuetudinem fuisse in quodam loco, ut si quis iniuria amicisset aliquem, in satisfactionem exponeret se nonnullis percussibus factis ab eo, cui intulit iniuriam; rogatus Pontifex, an esset excommunicatus, qui Clericum sponte se exponentem sic percussit, respondit esse excommunicatum, quia iniurius est in ordinem Clericalem, in cuius fauorem can. si quis suadente. promulgatus potius est, quam in fauorem persone. Sed an Clericus se exponens sit excommunicatus, respondent Panorm. Ioan. Andr. Glos. quod non, sed de se excommunicandum, quia ibi dicitur tantum, quod excommunicetur Clericus, qui deinceps id fecerit. Contra quod posset aliquis obijcere: nam videtur excommunicatus, qui participat in crimine criminoso cum excommunicato, & qui sic participat, eandem contrahit censuram, iuxta cap. nuper. de sent. excomm. Ad hoc respondet Panorm. cap. contingit. citato, quem sequuntur Tabie. excomm. 3. casu 1. num. 33. & Silu. excommuni. 6. §. 8. ut aliquis sit excommunicatus, quia participat cum excommunicato in crimine criminoso duo esse necessaria. Vnum, ut participet in crimine, propter quod ille est excommunicatus, dando auxilium, consilium, vel fauorem. Alterum, ut ista participatio sit, postquam iam ille contraxit excommunicationem; unde, qui prius participat in peccato, seu crimine, non contrahit, quia nondum est excommunicatus, nisi participet post commissum: verbi gratia. Si excommunicata carentur feminae, quae cum coniugatis copulam illicitam exercent, & aliquis vir primo accederet alicui feminae, qui nondum alias commiserat hoc, non dicitur participare cum

excom

excommunicato in crimine, ac ob id non est excommunicatus, nisi accederet ei, quæ iam sententiam talem alias contraxit, ac per hoc soluitur argumentum de Clerico, qui non dicitur participare in crimine, nisi percutiens iam alias ob idem esset excommunicatus.

Aliud dubium est de Heremitis, an sint nomine Religiosi comprehensi, ita ut hoc gaudeant priuilegio, etiamsi nullos ordines, nec primam tonsuram habeant. Ioan. de Lign. in Clem. per litteras de præben. tenet quod non. Gloss. verò can. qui vere. 16. q. 1. tenet quod sic. Solutio autem est cum distinctione, qua Archi. illo can. qui vere. citato, & Siluest. verb. Heremita. §. 2. utuntur, nempe esse quosdam profugos, qui nec ordini, nec Prælato, seu Episcopo, seu Religioso subditi sunt, & hi non gaudent hoc priuilegio. Quosdam verò, qui ordini, vel Religioso, aut Episcopo subduntur, & hi gaudent, & censentur personæ Ecclesiasticæ.

Aliud dubium est de fratribus, & sororibus Tertij Ordinis Sancti Francisci, & Sancti Dominici, an gaudeant isto priuilegio. Siluest. excommuni. 6. §. responder gaudere, quia habent priuilegium Xysti super hoc, quamuis de iure fuerit controuersa.

De excommunicationibus in Decretalibus, & in sexto reseruatis.

C A P V T XXXV.

Prima excommunicatio habetur in cap. quærenti. de offi. iudi. deleg. nempe quando aliquis est excommunicatus à delegato Papæ, & per annum manet in tali excommunicatione, tunc non potest absolui, nisi a Papa, qui est superior ipsius delegati, iuxta cap. studuisti. de offi. legat.

Secunda est in cap. ad falsarios. de crim. fal. & alia in cap. dura. ibidem contra falsarios, & contra habentes apud se litteras falsas: sed iam hæc capita exposita sunt in Bulla Cænæ, dum de falsarijs diximus.

Quarta habetur in cap. significauit. de sent. excom. vbi excommunicatur clericus, qui communicat cum excommunicato à Papa, recipiendo eum in diuersis officijs. Vbi nota ut contrahatur ista excommunicatio debent nonnulla concurrere.

PRIMO,